

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 17.

V Ljubljani, v soboto 28. aprila 1900.

Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Volilna preosnova in kranjski prvaki.

Že večkrat se je v tem listu pisalo o zahtevah ljudstva glede volilne pravice v mestno zbornico ljubljansko in deželni zastop kranjski. Ali, kakor vse kaže, imati ti dve zastopstvi gluha ušesa za te zahteve.

V deželnem zastopstvu so čudne razmere in, ako se razmere pri prihodnjih volitvah ne spremenijo, potem bomo zopet imeli šest let zastopstvo, katerega hode prekašal v svojem konservativizmu samo še gališki deželni zbor.

Stranka veleposestva v dež. zbornici bi ne videla rada, da bi čili elementi iz sedaj brezpravnih slojev prišli v zbornico, ker so kot taki potem v sestavi večine brezpomembni. Iz ozirov strankarske politične moči se branijo razširjenja volilne pravice nemški veleposestniki.

„Narodova“ stranka je zvezana z Nemci. Ako bi prišli zastopniki pete kurije v deželno zbornico, potem je zveza z Nemci in slovensko-nemška liberalna večina pokopana. Politična moč v deželnem odboru dr. Schafferja in dr. Tavčarja je proč — in od tod je tisto krčevito molčanje in odrivanje volilne reforme iz strankarsko-egoistiških ozirov umevno, ako tudi ne opravičljivo.

Neumevno pa je od strani katoliško-narodne stranke, da ona ne poprime inicijative v zadevi volilne reforme. V svoji platformi ima že par let sem zadevo volilne reforme v deželno zbornico, in kadar se otvori deželni zbor, pričakujemo akcije od njene strani v tej zadevi — a zaman. Pred dvema letoma se je delavcem obetal, da se v prihodnjem zasedanju sproži preosnova volilne pravice. Lansko zasedanje je minilo, letošnje že hiti k svojemu koncu, in, kakor kaže, se ne bode nikdo zganil.

Na razstavo.

(Črtica. — Spisal Fr. Kočan.)

Tako? No, saj pri vlakcu je vedno tako: bolje čakati, ko muditi. Toda, prosim gospod: pogledajte, ali ni tam ono le vlak? Kakor bi se kadilo in premikalo nekaj belega... A, že vidim, da ne ločim več natanko: — megla je! Pa saj lahko počakam, gospod! Ob petih bom v Ljubljani, ali ni res? in naj čakam lahko ali težko!

Tako je! — S tem vlakom naj pridem, mi je pisal Ivan, sin moj. V Ljubljani naj bi prenočila na gostilni — tam bi dobila njega — in pojutrajnem na vse zgodaj bi se skupaj odpepeljala na Nemško. Vedite gospod: na razstavo bo šel in mene hoče vzeti seboj, da vidim kaj sveta, kaj ljudij... Na razstavo: v pismu je zapisal tako! Kaj sem jaz vedela, kaj je razstava! Župana sem prašala o tem — v sorodu sva si nekoliko — in on mi je dopovedal, kako da na razstavah razstavljajo slikarji svoje slike in kako da potem ljudje izmed teh pokupijo najlepše in najboljše...

Vedite, gospod! moj Ivan je slikar in kakor drugi, tako je tudi on poslal eno svojih slik gori na Nemško. Gospoda pa, ki imajo odločilno besedo pri tem, so spoznali, da je bila Ivanova slika izmed vseh najlepša in najboljša. Zato pa se hoče peljati na razstavo in mene hoče seboj.

Katol. narodna stranka je nasproti nemškutarski koaliciji v manjšini in bi že iz strankarsko-političnih ozirov morala siliti v volilno preosnovo. Saj zastopniki pete kurije bi ne šli z veleposestvom, niti z liberalno slovensko stranko, ker so nazori teh dveh strank vse prej, nego ljudski, demokratični. Zastopniki pete kurije bi v mnogih zadevah šli z zastopniki kmetskih občin.

Zakaj tedaj ni nikake inicijative na strani katoliško-narodne stranke? Povejmo na vsa usta! Zato, ker je katoliško-narodna stranka poslala v deželno zbornico nekaj mož, ki ne poznajo naprednega duha, kateri je zadnja tri leta tudi katoliško-narodno stranko preustvaril in prekvasil. Zastopniki katoliško-narodne stranke so v svoji večini še stari možje iz časa konservativizma. Nekateri, osebno sicer častivredni možje, kot politiki pa niso dostopni novim idejam gospodarske in politične reforme; zato ni čuda, da poslanec Kalan in še dva, trije drugi ne morejo vsega opraviti. Naše neomajno mnenje je, da je dolžnost stranke poslati, nekaj teh razvalin v zaslužni pokoj in jih nadomestiti z možmi, z odličnimi možmi, ki jih ima na razpolago. Koliko bi stranka pridobila na ugledu v zbornici in zunaj nje, da ima samo dr. Šuteršiča in dr. Kreka v zbornici! Tako pa brilirajo tam frazerji à la dr. Tavčar.

Katoliško-narodna stranka je v svoji celoti v istini napredna in ljudska stranka in je njeno gospodarsko in narodno delo vse pohvale vredno. Njeni reprezentanti v deželni zbornici kranjski pa v obče niso najboljše glave njene stranke, in to je za stranko in za Slovenstvo velika hiba. Že zdavnaj bi bila zginila alijanca nemškutarstva v deželni zbornici, ko bi bili hoteli in znali izrabiti poslanci katoliško-narodne stranke svojo opozicijsko pozicijo.

Verjemite gospod, težko sem se odločila za tako daljo. Moj Bog: na Nemško! Kaj jaz vem, kje je Nemško! Župan mi je trdil, da je mnogo mnogo dalje, ko sv. Višarje. In vendar je že na sv. Višarje tri dni hoda od nas, pomislite gospod! A šla bom vendar! Ivanu na ljubo sem se odločila. Plačeval bo vse Ivan: tako je pisal. In, saj bo lahko; denarja mu ne manjka, odkar se je izšolal. Pa kaj še piše: povrniti mi hoče, pravi, kar sem trpela zanj, dokler se je šolal v Ljubljani. Trpela — Da, trpela sem, to je res — — —

Morebiti vas zanima, gospod? Vedite: izprva ni nihče mislil, da bo kdaj kaj iz njega. Doma je bil do svojega osemnajstega leta. Pri domu mi je pomagal in pa k županu je hodil delat ob gotovih dneh. Ali, odkar je bil odrasel nekoliko, je neprestano silil v šolo. Slikar bi bil rad; slikar, pa nič družega, ko slikar. Kaj sem vedela? Ustavljala sem se mu takoj izprva, pa izbijala mu take misli. Nič ni pomagalo! Šla sem k županu in ga vprašala, kaj bi. Ta je dejal, da na kaj takega ni misliti, češ: šla stane in ne spravila bi ga do kruha. Menil je tudi, da bi se fant niti resno učiti ne maral in mi na stare dni bil še v pokoro. Nasvetoval mi je, naj ga dam eno zimo k Doljaku v Brinje, da se izuči pri njem toliko, kot bi vtegnil kdaj potrebovati.

Alijanca Schweglove in Tavčarjeve stranke v deželni zbornici je največji narodni škandal, kar jih je bilo od časa narodnega preporoda. To slutijo tudi mnogi iz Tavčarjeve stranke, zato pa jim je najljubše, da se o tej stvari nič ne govori. Od tod tudi izvira, da se narodnih razmer v deželi Kranjski le na rahlo dotika glasilo te stranke, tembolj pa obrača pozornost svojih pristašev na „klerikalnega zmaja“.

Kakor sedaj stvari stoje, ne bomo dobili volilne reforme za deželni zbor kranjski, preden ne bode izvedena po vseh drugih deželah, celo v Galiciji, potem seveda bodo menda vendar čestiti zastopniki ljudstva v deželni zbornici skušali priti v gibanje.

Sicer pa se morebiti motimo. Morebiti še letos sklenejo zakon za preosnovo volilne reforme. Krščansko-socijalni delavci so podali glede volilne reforme peticijo na deželni zbor. Radovedni smo, kakšno stališče bode zavzela zbornica*). Bržkone se bode deželnemu odboru naročilo, da stvar študira in v prihodnjem zasedanju poroča. Tako je najbolj prikladno za absolutno vlado Schwegel-Tavčar. Kaj poreče katoliško-narodna stranka? Še lepše je s takozvano „kurjo peto“ ali volilno reformo v mestno zbornico ljubljansko.

Gospod doktor Majaron je bil pred par leti skušal napraviti nekak četrti volilni razred, pa se mu je slabo obneslo. Mestni očetje so rekli: tega ne! in so vrgli dr. Majarona — predlog pod klop. Po časnikih so letos pisali, da je dr. Tavčar rekel, da niso na glavo padli, da bi še peto kurijo delali, če jo prav Dunsajci imajo, ki imajo črnega klerikalca za župana. Naš župan g. Hribar je bil svoj čas hud demokrat. Le be-

*) Peticija „Slov. kat. del. društva“ v Ljubljani za razširjenje volilne pravice bi bila morala priti na dnevni red seje dež. zbora v sredo. Poročevalstvo se je oddalo dr. Tavčarju, katerega pa v zbornico ni bilo! Op. ured.

Doljak je namreč svete podobe slikal na steklo in jih prodajal ljudem; hvalili so ga, da je znal dobro, in vsaka hiša je naročala podob pri njem. Jaz sem prigovarjala Ivanu, naj se oprime Doljaka, naj se dobro izuči, ker bi mu vtegnilo to čez kaj časa res koristiti. Toda, menite, da me je poslušal? Z glavo je zmajal in solze so mu stopile v oči vselej, kadar sem ga silila v Brinje.

Petnajst let je bil star tedaj otrok in, pomislite, naravnost mi je povedal, da zna sam več, ko Doljak, pa da bi se pri Doljaku ne naučil ničesar. Vedite, Ivan je že dotlej najrajši slikal. Pri svojih barvah je sedel čisto pozno v noč, po dnevu ni vtegnil.

V hiši pod streho je bil namreč zgradil Vrbanec, takrat ko je po potresu popravljaj oboke, nekaj, kar sicer ni bila soba ali sobica, vendar nekaj izbici podobnega. Tu je imel Ivan svojo delavnico, tu je tičal in slikal, kadar je vtegnil. Da bi se bil že tedaj izučil toliko, kot je znal Doljak, tega mu seveda nisem verjela.

Nekaj časa sem mu celo branila, češ: ali ni škoda, tratiti časa po nepotrebem? Pozneje sem se naveličala in ga pustila. Mislila sem, morebiti mu ne bo v škodo... In res, verjemite gospod, prav je bilo, da mu nisem branila! Fant je dobival veselje do slikanja bolj in bolj in v Ljubljano je silil bolj in bolj! Začela sem

rite njegove govore iz let 1894. in 1895! Sedaj je zlezal na kuruliški stolec mestnega župana pa je vse svoje demokratstvo pozabil. Je že tako na svetu, da človek s starostjo dobiva starejše politične nazore. Sicer pa so lahko mirni v mestni hiši. Dovolj se jim zdi, da vsako leto jedenkrat pred obč. volitvami ljubljanske socijalne demokrate z obljubami za volilno pravico „nafarbajo“ in vjamejo nekaj njihovih glasov.

Večina prebivalcev našega mesta je za politično življenje apatična. „Narod“ dela politiko za Ljubljano. Ko gospodje za zajutrek par kaplanov pohrustajo, morajo tudi prebavljati. In, ali naj, potem še kaj pametnega misliti morejo, ko imajo težave pri prebavljanju Malovrhove piče? Celo tisti kričavi socijalni demokrati so zadovoljni s sedanjim položajem, češ, bolje je, da so sedanji gospodje na magistratu, kakor da pride kak „klerikalec“ noter. To je res srečno mesto, ko ima na vseh straneh samo zadovoljne ljudi; zakaj ne bi i jaz zaukal in zaklical: Slava „naprednosti“ deželne zbornice „kranjske“ in „naprednosti“ mestnih svetovalcev ljubljanskih!“

Nezadovoljen Kranjec.

Deželni zbor kranjski.

V deveti seji je bil mej drugim na vrsti zaklad za javna dela in povzdigo deželne kulture. Minolo leto je deželni zbor sprejel načrt zakona o ustanovitvi zaklada za melioracije in javna dela. Toda načrt zakona ni bil potrjen, ker fin. ministerstvo ni moglo ustreči vsem željam gledé raznih olajšav. Vsled tega je treba načrt zakona nekoliko spremeniti. Dež. odbor je sedaj predložil premembo zakona. Po tem zakonu dežela najame 4 milijone kron posojila po 4%, posojilo se mora vrniti v 50 letih. V ta zaklad se stekajo vsi dež. doneski za dež. kulturo, za okrožne in občinske bolnice, ceste in druga javna dela, vsa posojila za vinograde, šole in ceste ter vsi državni doneski v te namene. Iz najetega posojila pa se sme ena tretjina porabiti za nepovratne podpore, dve tretjini pa samo za brezobrestna in obrestna posojila. Ta posojila se morajo praviloma vrniti v dvajsetih letih, izjemoma v poznejši dobi. Posojila in doneski se bodo dajali okrajem, občinam, zadrugam in zasebnikom na korist dež. kulture ali za taka javna dela, ki so važna za promet, zdravstvo in iz drugih javnih ozirov.

Sklenil se je dotični zakon.

Mnogo se je govorilo o načrtu zakona za varstvo starin. Vlada je dala pojasnilo, da bode v varstvo starin ukrenila potrebno za vso državo potom drž. zakona. Sprejel se je predlog posl. Žitnika glede živinskega prometa z Ogersko. Pri točki „deželna kultura“ je posl. Pakiž predlagal, da se preskrbi primerno drž. in deželno

podpore za nadaljevanje del pri vodnih požiralnikih njegovega volilnega okraja. Sprejeto. Poslanec Košak se je oglašil za uravnavo vode v obč. Grosuplje in Št. Jurij, poslanec Modic za cerkniški vodovod, posl. Papež je interpeliral glede vodovoda v vasi Raka, o uravnavi voda v Vipavski dolini je govoril poslanec Božič in je referent v dež. odboru o „deželni kulturi“ Povše vsem gg. dal jako zadovoljna pojasnila. Dalje je povdarjal posl. Kalan važnost in potrebo vodovoda za Kranj in okolico ter vprašal, ali se je zgodilo vse potrebno, da ta zadeva pride še v tem zasedanju na vrsto. Por. Povše je pojasnil, da so popravljeni projekti pripravljeni in da se stvar stori večša.

V deseti seji je vlada predložila predlog o ustanovitvi gospodarskih zadrug in dež. kulturnega sveta. O deželni bolnici je poročal dež. odbor, da so vsi stroški za stavbo do konca l. 1899. znašali 720.200 gld. 83 kr. za zdravila in obvezila so stroški lani znašali 17.201 gld. 83 kr., zato se je sklenilo z l. 1902. ustanoviti lastno lekarno za vse dež. zavode. Glede ustanovitve konjske bolnice je dejal dež. odbornik Povše, da se ne more ustanoviti, dokler ljubljanski obč. zastop ne da večjega doneska. Poslanec Lenarčič je stavil predlog, naj se pozove vlado, da naredbenim potom na ljubljanski realki uvede slovenske paralelke. Sprejeti. Poročilo o davkih izkazuje:

L. 1898. se je vsled uim na Kranjskem odpisalo davka 15254 gld. 15 kr. Vsi cesarski davki so znašali 1,576.348 gld. 22¹/₂ kr., dež. in okr. priklade so znesle 852.176 gld. 65¹/₂ kr. Torej je dežela Kranjska l. 1898. plačala vseh davkov s prikladami vred 2,428.524 gld. 88 kr., ali 8935 gld. 20 kr. manj, kakor l. 1897.

Da bi se pri osebnem dohodninskem davku delalo davkoplačevalcem manj sitnosti, je posebno toplo govoril posl. Ažman. Poslanec Luckmann je predlagal resolucijo, s katero se naprosi vlada, da vse potrebno ukrene, da plačilne naloge za osebne dohodninske in pridobninske davke obvezanci dobe o pravem času, vsaj do prvega plačilnega roka, ako so o pravem času vložili svoje fasije. Posl. Pfeifer pa je predlagal resolucijo, s katero se dež. odboru naroča, posredovati pri c. kr. vladi, da tudi pri izterjevanju davkov in pristojbin nad 20 gld. sedanje izterjevalne stroške zniža ter primerno spremeni obrok za vplačevanje raznih davščin, osobito zemljiškega in hišnorazrednega davka.

Obe resoluciji ste bili sprejeti. O točki „ljudsko šolstvo in srednje šole“ je poročal posl. Ažman. Ljudsko šolstvo je napredovalo za 26 novih razredov. Novih ljudskih šol se je ustanovilo 8, razširilo se je 10 šol, ekskuredni šoli ste bili ustanovljeni 2. Lani je dež. zbor protestoval proti postopanju dež. šolskega sveta glede

poučevanja nemščine. Ta protest je bil dež. šolskemu svetu naznanjen, a dež. šolski svet se je potuhnil. Deputacija, ki bi morala iti do cesarja radi slovenskega učilišča ni šla, ker ji ministerski predsednik do danes ni kjub obljubi naznanil dneva avdijence. Tudi za ustanovitev ustanove na „bodočem“ vseučilišču se ni nič storilo! Poslanec Žitnik je predlagal, da se deželnemu odboru naroča, da se s c. kr. deželnim šolskim svetom dogovori glede enotnega postopanja pri rešitvah pritožb o skladu za šolske potrebščine, in sicer tako, da se uvažujejo prejšnji prispevki posameznih podobčin za šolske potrebe. — Obvelja.

Sprejeti sta bili resoluciji poslanca Hribarja za družega dež. šolskega nadzornika in za slovenske učne knjige na srednjih šolah. Odobril se je proračun kmetijske šole na Grmu s 15.283 kronami šolske potrebščine in gospodarske potrebščine 18.186 kron.

V jednajsti seji je deželni odbor predložil poročilo o napravi vodovoda za Kranj in okolico. Kmetijski družbi se je dalo za ustanovitev živinorejskih zadrug 1000 kron za tiskovine in se ji je letna deželna podpora zvišala na 4000 kron. Dež. odbornik Povše je naznanil, da se delajo načrti za osuševanje horjulske planjave. Za preložitev ceste Radeče-Dvor se je dovolilo 3000 kron podpore. Dovolilo se je mestu Črnomlju za dobo 10 let pobiranje 5% naklade na najemščino od stanovališč. Deželni odbor je predložil načrt zakona, po katerem naj bi se pobiral za bolniške namene dedinski davek, kakor se pobira tudi za normalno-šolski zaklad. Po poročilu dr. Majarona se je zakon vrnil dež. odboru v nadaljnje poizvedovanje. Po poročilu posl. Kalana se je mestni občini ljubljanski dovolilo, da sme obremeniti mestno graščino Podturn do najvišjega zneska 140.000 kron. Določil se je učiteljski pokojninski zakon, po katerem se odpravi pred vsem najneugodnejša določba dosedanjega zakona, po kateri dobiva učitelj po 10. službenih letih tretjino vštene plače, čez 15 let tri osmine in potem vsakih pet let po eno osmino več. Po novem načrtu dobi učitelj čez deset let 40 odstotkov službenih prejemkov, potem pa vsako leto (šest mesecev se šteje za celo leto) po 2 odstotka več. Učitelj dobi torej po 15. službenih letih polovico vseh prejemkov, čez 20 let 60 odstotkov. Najnižja normalna pokojnina za učitelja znašala bode 800 K, za učiteljico 600 K. Vdove so dobivale doslej povprek po 200 gld. Ako je imel učitelj 400 gld. plače, je vdova dobila 133 gld. Sedaj se zvišajo pokojnine za 25 odstotkov; najnižja pokojnina bode 500 kron na leto.

Rešil se je končno proračun učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1900. Potrebščina

premišljevali, kako bi. Denarja sicer ni bilo, pol zidano hišico sem imela po ranjem možu in nekaj ogradi krog vogla, družega nič. Vender, fant se mi je smilil. Kaj, če bi poskusila, sem si mislila.

In kar odločila sem se! Na dobro srečo sem se zanesla in pa na božjo pomoč. V Ljubljano sem ga peljala. . . Gospod, rekli boste, drzno je bilo! Res! Sama sebi se čudim, ko pomislim nazaj, vender je bilo prav! Stanovanje sem mu dobila v predmestju. Dve šmarni petici sem mu stisnila v roko pri odhodu, pa Materi božji zamurski, tisti, ki je v frančiškanski cerkvi za altarjem, sem ga priporočila. — Poslej sem ga obiskovala, kadar sem vtegnila. Vedno me je skrbelo, kako bo.

Izprva je stradal. . . Gospod, vi ne veste, kaj se pravi stradati? Vi še niste izkusili tega: ne zamerite! — Izprva je stradal in jokal! Pomislite osemnajst let je bil star, a jokal je: sam mi je priznal, da je jokal često. V drvarnico na dvorišču je hodil jokal, da ga nihče videl ni in takoj prvi teden je namočil s solzami vse tri robce, ki sem mu jih bila kupila in oprala pri odhodu od doma. . . Gospod, to je bilo hudo; obema! Tudi meni je bilo hudo! Kar sem trpela in pretrpela tedaj, tega ni povedati! Ivan je stradal v Ljubljani in jaz sem si pritrgovala doma, da sem mu imela kaj prinesiti, kadar sem

ga obiskala v mestu. Ivan je vztrajal, a jaz sem omahovala in skoro obupala, da bi vtegnilo biti kdaj bolje. Tedni so tekli; bilo je vedno enako. Pomagala bi mu bila rada, prosila zanj — toda kje in kako! Šla sem k županu, češ ta mi bo vedel vsaj svetovati. A župan: — Dal mi je sicer nekaj malega, naj mu nesem v mesto, a skomiznil je z rameni, češ: Fant kaj prida ni bil in ne bo. . . To me je bolelo še najbolj! Verjemite gospod, s tem mu je delal krivico: pohlevnejšega otroka ni bilo, kot je bil Ivan, dokler je bil še doma. S tem sem pa bila obupala popolnoma.

V mesto sem šla in eno celo popoldne prigovarjala Ivanu, naj odjenja in pusti šolo, ker upati ni ničesar. A tega ne: — pregovoriti ga ni bilo mogoče; rajši je stradal še dalje. A jaz sem upala, da ga vendarle priženeta domov lakota in dolg čas.

Nič! Zopet so tekli tedni in zopet postarem. Jaz se le čudim, od česa je mogel živeti ta čas. V ljudsko kuhinjo je hodil opoldne, zvečer si je kupoval kruha, če je denar imel; sicer je moral spat tudi brez večerje. . . Začela sem se bati, da mi naposled še oboli. In neko jutro sem se odločila za trdno, da grem v mesto in ga spravim domov, naj gre rad, ali nerad. Napravila sem se od doma. Toda, gospod, ali verjamete? — namenjeno ni bilo, da bi bil popustil

šolo. Na pragu sem že stala in duri zaklepala — kar priteče poštno dekle po klancu gori in prinese pismo. Moj Bog: razveselila sem se in ustrašila ob enem. Kaj bo? Pismo je bilo od Ivana. Dekle mi je bralo, bralo, bralo — in ko je prebralo do konca, sem prašala najpoprej, če stoji še kaj družega v pismu. Dekle je reklo, da ne. In potem, gospod, potem šele sem se oddahnila popolnoma, potem -- povem vam gospod — potem mi je bilo v resnici tako, kot bi se mi bil odvalil en kamen od srca. Ivan je pisal veselo. O lakoti ni tožil in solzá ni omenjal. Kaj še! Pisal je, da ima toliko kot preskrbljeno prihodnost. Pomislite: enemu svojih učiteljev je bil pokazal nekaj malega, kar je bil naslikal pred letom doma. Moralo je biti dobro: učitelj je želel videti še kaj. In Ivan mu je namenil pokazati tisto na platno slikano oznanjenje in pa obisk pri teti: — obe sliki je imel doma. Po ti sliki je pisal tedaj, naj mu jih prinesem nevtogoma. In res, jaz — pripravljena sem bila — navežem sliki v ruto in brž v Ljubljano. Še nikdar nisem hodila po cesti tako vesela, ko tedaj. In nisem se veselila zastonj! Bog je pomagal in Mati božja Zamurska. . .

Toda, gospod, dalje — kaj bi pravila dalje; vem, da vas ne zanima. Saj tudi ne vem mnogo več! Kaj mi je znano, kako se študira po takih slikarskih šolah! — Dve leti se je šolal Ivan v

se proračunava na 84.562 kron, pokritje na 22.816 K, torej se kaže primankljaja 61.746 K, ki se bo pokrili iz deželne zaklada.

Prihodnja seja bode danes. Začetek ob 9. uri dopoldne.

Politiški pregled.

Položaj. Mladočehi ropotajo z obstrukcijo. Zdi se, da ne delajo iz prepričanja, nego le zato, da bi si ohranili stranko popularno. Položaj je zelo temen. Vse povprek se pisano gleda. Nobena vlada v Avstriji nima več zaupanja. Čehi brusijo orožje, Nemci pa trdijo, da je češko vpitje le pesek v oči in da imajo Čehi s Körberjem tajen dogovor. Najbolj verjetno pa je, da v slučaju, ako Mladočehi res prično z obstrukcijo, ne pojde vlada, ampak parlament. Utegne se potem položaj obrniti ugodno za nemško „Vermittlungssprache“. Čehov ne bodo pri obstrukciji proti gospodarskim predlogom podpirali ni Poljaki, ni konservativci, ni Slovenci, torej bi bila njihova obstrukcija le nesrečna. Najbolje bi bilo, da se trezno usedejo k posvetovalni mizi in se z večino dogovore o Körberjevem jezikovnem načrtu, kateri se v prihodnjem zasedanju predloži drž. zbornici. K češkim grožnjam o obstrukciji je izdal Wolf v „Ostdeutsche Rundschau“ izjavo, da Mladočehi radi tega groze, da bi jim vlada v jezikovnem načrtu še kaj primaknila, in poziva vse Nemce k odporu proti Körberju. Kvotno vprašanje pride prihodnji mesec zopet na dnevni red. Pri tem vprašanju v zbornici vlada seve ne bode imela pri večini srečnih tal, zato bode vlada zase najbolje storila, da izposluje zopet določitev kvote, in sicer kar do konca julija l. 1901. Do tedaj se na ta način vlada lahko odkriža „skrbi“.

Schönerer razglasa, da je po 14mesečni agitaciji vendar dobil 10.000 odpadnikov od katoliške cerkve. Na Štajarsko pride odpadnikov 1389, na Koroško 99, Kranjska nima posebnega zaznamka, torej je bila tu Schönererjeva žetev slaba. Največ odpadnikov je na Češkem, namreč 5529. Škoda teh ljudi ni! Suhe veje so bili!

Kršćanski socijalci na Nižjem Avstrijskem bodo dobili še dva zastopnika v dež. šol. svetu, ker se pomnoži število dunajskih občinskih svetovalcev. Šolski odsek deželne zbornice je predlagal, da naj se število zastopnikov Dunaja v dež. šolskem svetu zviša od 3 na 5 in deželni zbor je ta predlog vsprejel.

Z Dunaja se nam poroča: Ko se vrnejo dne 8. maja državni poslanci na Dunaj, jih bode pričakovalo pred zbornico osem snežnobelih mož, sedečih na belih stolah ob strmcu pred zbornico. Štirje možje so Grki in štirje Rimljani. Vlada je postavila te možje poslancem kot resen opomin, da naj bodo razprave drž. zbornice v prihodnje bolj koristne narodom, kakor so bile

doslej, če hočejo postavodajalci, da bode zgodovina Avstrije nekoliko podobna oni slavni zgodovini, katero so opisovali beli možje: Julij Caesar, Herodot itd., katerih umetni kipi, izklesani iz marmorja, stražijo vhod pred zbornico dunajsko.

Muftija Djabića, turškega škofa v Mostarju, je minister Kallay odstavil. Turki so sklenili, da od vlade prestavljenega muftija Rigjanovića ne bodo priznali za svojega vrhovnega poglavarja.

Nemška država bode za polovico pomnožila svoje brodogradnje in za to porabila 1860 milijonov mark. Vlada ima baje že zagotovljeno večino. Nemčija mora postati še večja. Zanimiva prikazen v „rajhu strahu božjega“ je to, da se združeni židovski liberalci in socijalni demokrati bojujejo zoper srednji, in zlasti zoper kmetijski stan. Na Nemško se uvaža silno veliko ameriškega mesa, kar ne povzdiguje živinoreje, upanja pa ni dosti, da bi se dobila kmetom prijazna večina v zboru za dotični zakon.

V Berlinu se delajo za sprejem avstrijskega cesarja velike priprave. Nemški časniki se nadejajo, da bode cesar, ko se povrne iz Berlinu, razglasil v Avstriji nemščino kot državni jezik in pokazal Čehom, kakšen namen ima avstrijska država.

Nekaj se kuha. Iz Rima se naznanja, da pojde laški prestolonaslednik tudi k proglasitvi polnoletnosti nemškega prestolonaslednika v Berlinu. Iz Petrograda pa poroča „Magdeburger Zeitung“, da se bode ruski car koncem septembra sešel z avstrijskim in nemškim cesarjem.

Bolgarski knez bi strašno rad postal kralj bolgarski. Rusija bi ne imela nič proti temu — ako knez Ferdinand prestopi v pravoslavje. Knez Ferdinand stori za kraljevsko krono vse in se je že tudi tej zahtevi vdal ter so v Lipskem mu že pričeli kovati kraljevska znamenja. A delal je račun brez matere in katoliških sorodnikov, v prvi vrsti bavarskega princeregenta Luitpolda. Počakati bode moral s prestopom do smrti matere princezine Klementine.

Arnavti so zopet pričeli z izgredi proti Srbom. V Vranji so ubili srbsko obmejno stražo.

Domače novice.

Blamaža ljubljanskega občinskega zastopa. Silno blamažo si je nakopal ljubljanski občinski zastop na svojo čestito glavo. Misli je, da bode na varnejšem, ako za ljubljanske obč. volitve ne izda tiskanih volilnih imenikov, ker bi bila tako imena volilcev ljubljanskih na razpolago samo narodno-naprednim agitatorjem. pa se je vrezal. Nemci so se pritožili in magistrat je moral nabiti na vogale da bodo obč. volitve, ki bi se morale pričeti že pretekli ponedeljek, še le 14., 16. in 18. maja, ker „volilni imenik še ni v tisku gotov“. Danes teden se je s pritožbo Nemcev pečala izredna seja obč. zastopa.

Na galerijo je prišel šef narodno-naprednih agitatorjev, trgovec s „suho robo“, g. Rohrman, osebno gledat pokop ženijskega vojnega načrta. V visoki zbornici je vladal silen nemir. Gospodje obč. svetniki so bili ob pulce in na magistratov razglas in „veliki iurist“ obč. sveta, dr. Tavčar, šel je za svet v kočljivi zadevi vprašat „malega iurista“ obč. sveta g. Prosenca. Posvetu se je pridružil najbolj prosvitljeni ljubljanski advokat dr. Matija Hudnik. To trojico so obkrožali ostali obč. svetniki in kimali vsem trem iuristom, katerih vsak je imel svoje mnenje. Župan Hribar je stal na svojem prestolu. Poln žalosti je mislil, da „županova kletev“ na volilni imenik ni dolgo držala, in delal je globoke komplimente k seji ljubljanskega obč. sveta prvokrat došlemu vladnemu zastopniku g. svetniku Gozaniju. Ta navzočnost je županu Hribarju klicala v spomin, da vendar še ni tako absoluten „Herr von Laibach“, kakor si domišlja, in da se je vlada pričela zanimati za njegovo delovanje, katerega trudoljubna nesebičnost se kaže sosebno pri hitrici, s katero dobivamo v Ljubljani nove zgradbe in podjetja. Dr. Tavčarju se je dohod vladnega zastopnika v obč. zastop tudi čuden zdel, vendar je podal svetniku Gozaniju roko s prijazno opazko „Ah, eine neue Erscheinung“. Ko se je vsedel Zancek na svoje mesto, pričela se je seja. Dr. Tavčar je v imenu pravnega odseka predlagal, da se pritožbi Nemcev ugodi, ker § 17. občinskega volilnega reda določa, da morajo biti tiskani volilni imeniki. Dr. Hudnik je bil tako razburjen, da je obč. svetnike nagovarjal z „visoki sodni dvor“, jezil se nad nagajivostjo pritožnikov in ko se je pričel jeziti še Prosenca, imela je galerija svoj „gaudium“. Obč. svetnik Lenče je vmes delal opazke na Tavčarja, ki je končno moral zatrditi, da ni z vlado zvezan. Končno so obč. svetniki sklenili, da mora biti tiskan imenik. Ni šlo drugače, ker je vladni zastopnik izjavil, da bodo sicer volitve neveljavne. Ko se je še župan izrazil, da je hotel s tem, da se imenik ne tiska, prihraniti 380 gld, in zvrget krivdo na stroške na tiste, ki z volilnim imenikom v rokah hočejo poznati svoje sovolilce, zaključila se je seja. Mej precej slanimi opazkami se je razšlo tudi občinstvo z galerije. Čul se je večkrat glas: „Oh, toliko dohtarjev je vkup, pa se tako vrezajo!“ Občinski zastop ljubljanski je torej za jedno blamažo bogatejši. Najboljše se bode pri tem godilo narodno-naprednim agitatorjem, katerih „dohodki“ bi se že do danes nekaj znižali, da niso volitve preložene do maja. Sedaj imajo še obširno polje „delavnosti“. Zopet bodo švigali po mestu in obljubljali kronce za pooblastila, kakor se je to zgodilo nekje na tržaški cesti. Sedaj se bodo lahko še kregali radi kandidature obč. svetnika Stareta, kakor so se zadnjič skoro jedno uro, in tolažili se bodo s Tosti-

Ljubljani. Življenje mu je bilo zagotovljeno! Oskrbnoval se je sam: Domov ni prihajal niti o počitnicah, ker so ga potrebovali v mestu kar naprej. Priden je bil in hvalili so ga vsi od kraja. Jaz sem ga obiskala tudi še posej. Verjemite: skozi večji gospod je bil. Sama sem videla, da se mu je odkril na ulici ta ali oni, ko ga je srečal. Ni mnogo manjkalo in jaz sama bi bila v zadregi pred njim. Toda, to moram reči, sramoval se me ni nikdar, nikdar! Drugi potrebujejo za šolanje štiri leta — pa saj to sami veste, gospod — ali Ivan, ta je napravil menda samo v dveh letih toliko slik in tako dobrih, kot jih napravijo drugi v štirih: jaz si drugače ne morem misliti, ker, poglejte, po dveh letih so ga poslali na Dunaj. Pomislite: celi dve leti poprej, kakor druge!

Z Dunaja ga ni bilo več let; a ko je prišel, ni šel nikamor drugam poprej, ko domov, v rojstno vas. Ne veste: ko se je prikazal po tolikih letih, tedaj je vse gledalo za njim; vse, vse od kraja. Saj ga pa tudi ni bilo spoznati skoraj, toliko se je bil izpremenil na Dunaju. Jaz sama bi ga bila skoraj vikalala, ko sem ga zagledala prvič. Gospod je bil, družega ne morem reči. In tudi tedaj se me ni sramoval. En teden je bival na počitnicah in ves teden je stanoval pri meni. Lahko bi bil dobil stanovanje drugje,

pa ni hotel. Župan mu je ponujal dve sobi s pobarvanimi stenami; ni hotel! In na gostilno so ga vabili; ni hotel! Držal se je večidel pri domu; v družbo ni šel. V sobici pod streho je slikal za kratek čas; takole zvečer pa je prišel doli v hišterno in se menil z menoj o tem in onem. Pripovedal mi je o vsem: — o šoli, o ljudeh po svetu, o velikih mestih, o vsem! In če sem ga, revica neuka, prašala malo nerodno po tem in onem, česar nisem mogla umeti, se mi je vselej prijazno nasmejal in mi razložil po domače, kakor je vedel, in znal. Hitro so nama tekli tisti dnevi, prehitro!

Črez teden dnij je odšel zopet v svet. Hudo mi je bilo, a moralo je biti tako. Po vseh mestih sveta je še moral iti; ogledati si je moral vse in izučiti se še bolj. Jaz nisem umela, zakaj bi se moral učiti toliko, zakaj bi moral po svetu, po vsem svetu. Vendar branila mu nisem. Molila sem zanj in kadar sem šla v Ljubljano, nisem nikoli pozabila zahvaliti Mater božje Zamurske in prositi jo. . . Verjemite gospod — pa vi morebiti ne verjamete — prav zavoljo nje se je izteklo vse tako lepo. Ali vas zanima, kako je bilo potlej?

Štiri leta nisem čula o Ivanu dosti več, ko nič. Županu je bil pisal parkrat med tem

in mu povedal, katera mesta je že obhodil in in katera še mora. Župan ga je razumel, jaz ga nisem. Obkrat je dopovedal v pismu, da se mu godi dobro, obkrat je priporočal županu, naj poskrbi zame, ako česa potrebujem, da bo on povrnil vse do zadnjega. Tako je pisal — In po štirih letih je zopet pisal in sicer meni: — to je bilo predvčerajšnjim. Piše, da je dospel v Ljubljano in da me misli popeljati — — — toda, kaj govorim toliko! To sem hotela omeniti, da je župana, ko sem mu nesla pismo brat, posebno iznenadila tista novica o razstavi. Rekel je, da bi živ človek nikoli ne bil mislil, da bo iz Ivana še toliko. Prašal me je, ali bom šla na razstavo. Bom, sem rekla, Ivanu na ljubo bom šla. Te bo pa moj hlapec potegnil na kolodvor, je rekel. Meni je bilo všeč. In danes popoldne je ukazal napreči koleselj, tisti boljši, in naročil hlapčetu, naj se pobriga, da bova dosti zgodaj na kolodvoru. Ukazal mu je tudi, naj počaka z vozom toliko, da bom sedla v vagon, če bi se morebiti slučajno — — Ali neki še čaka hlapec? O še! Poglejte gospod, da čaka še vedno. . . Toda vlak bi moral biti že tu. Če se ne motim — — o, to ni meglica! Ne, to je vlak! Ali vidite, gospod, to je vlak!

jevimi besedami, katere je spregovoril narodnim agitatorjem v „Narod. Domu“, da bode zmaga na narodno-napredni strani, to pa radi tega, ker opozicija ne postavi kandidatov. Zibali se bodo dalje v sladkem „prapričanju“, da mora biti ljubljanski obč. zastop pred vsem „liberalen“ in da se vprašanje o gospodarstvu postavi za peč.

Obrazi prošelj za olajšavo pri vračevanju potresnega posojila so dotiskani in se dobe pri delavskem tajništvu v „Katoliškem Domu“ v Ljubljani.

Strašno bogoskrunstvo se je zgodilo v Ljubljani. Dva mlada knjigoveška pomočnika Ig. Kvas in Fr. Škrl sta v noči od sobote na nedeljo hotela razdrobiti lurško Mater Božjo pod Rožnikom, a sta ji zadala le nekaj udarcev, ker sta bila preslaba, da bi jo vrgla iz znamenja. Šla sta potem nad križ pod cerkvijo na Rožniku. Ondi sta izdrila križ in Kristusu razdrobila vsak ud posebej. Isto sta storila s križem na „večni poti“ pri Kosezah. Krokala sta, predno sta šla na delo, z nekim ključavničarskim pomočnikom, Kotarjem, proti kateremu se je Kvas izrazil: „Danes bom naredil še veliko lumparijo. Se moram maščevati.“ Silila sta Kotarja naj gre z njima pod Rožnik, češ „bomo malo tistega Boga skomandirali“, a Kotar ju je zapodil in ko je drugi dan čul moliti svojo mater pri Angeljskem češčanju „še en očenaš za to, da bi dobili bogoskrunca“, povedal je materi, v kaki družbi je bil prejšnjo noč. Mati je stvar hitro naznanila mestni policiji. „Narod“ ju je hotel proglasiti za kršč. socijalca, ker sta bila slučajno pri katoliških podjetjih v službi. Res pa je, da sta se prištevala socijalni demokraciji, da sta zahajala v socijalno-demokratski brlog in se s prav socijalno-demokratskimi izrazi izražala o svetih rečeh, kar so njihovi kolege povedali še le sedaj, ko sta pod ključem. Kvas je pri zaslišanju sam pripoznal, da je soc. demokrat. „Narod“ je bil toli podel, da je trdil, da so „klerikalci to zlodejstvo naročili, ker so hoteli s tem agitovati proti narodno-napredni stranki“. Kako pravi pregovor? „Kdor ga spuha, ta ga skuha“. Z isto pravico bi krščanski socijalci lahko trdili, da so naročili atentat naprednjaki, da bi jim služil za agitacijo pri ljubljanskih občinskih volitvah, ker zadnja laž o socijalno-demokratskem shodu v „Narodu“ ni dosti pomagala. Značilno je, da „Narod“ zagovarja soc. demokrate, češ, da so oni nekrivi, namesto da bi o tej priliki obsodil njihove nauke. Ti „prijateljčki“ so pač neločljivi! S tem hočejo menda prikriti, da se je napad izvršil ravno v soboto, ko izide po izjavi tržaške Marice „voluminosni“ „Narod“, ki je sosebno preteklo soboto bil na višku brezverstva, ker je napadel katoliške redove, postavljaj nov „red sv. litra“ in kazal na „papeževe rablje“. Za svoje sobotne napade je dobil pohvalo pod Rožnikom. Zelo nesramna je „Narodova“ trditve, da „zlodejca morata biti kršč. socijalca, ker v katoliških zavodih ne trpe socijalnih demokratov.“ Res pa je, da je ravno v „Katoliški tiskarni“ velika večina delavcev soc. demokratskega in liberalnega mišljenja, in vender jih (žal!) nihče ne goni z dela. V „Narodni tiskarni“ bi pač drugače postopali s „klerikalci“. Ta slučaj in pa „Narodovo“ hujskanje naj pa odpreta oči onim, ki imajo besedo v tej zadevi, saj tako hoče „Narod“ s svojimi hujskarijami. Ako bi se čiščenje, ki se je pričelo pri gosp. Bahovcu, nadaljevalo kljub takratnemu „Narodovemu“ kričanju, bi „Narod“ ne mogel sedaj tako lopovsko kovati kapitala. Zgodi se sedaj, kar „Narod“ hoče! Bedasto pa je, metati krivdo na kako podjetje. Saj tudi Malovrhov oče ni kriv, da je imel tako čednega sina. V zadoščanje pa je nam, ki se borimo za idejo krščanstva, da so ostudno bogoskrunstvo obsodili tudi ljudje, o katerih bi tega ne bili pričakovali. Sosebno lepo je od ljubljanskih knjigoveških pomočnikov, ki so v „Slovenca“ priobčili izjavo, da iskreno obžalujejo, da sta se v njihovi sredi našla dva taka lopova. To kaže, da pride še dan, ko se marsikateri naveličajo pomagati stranki, ki bi rada pogazila krščanstvo. Ti naj pomislijo, če ima prav „Slovenec“, ki

pravi, da hujskarije izvestnih listov in s soc. demokraskimi agenti razširjajoča se zloglasna brošura ne more imeti pri mladini drugih sadov, nego takega, katerega opažamo na Kvasu in Škrlu. Ali je mogoče, da bi se mladine vedno hujskanje raznih listov nič ne prijelo in da bi pokvarjena mladina ne izvajala v svoji nerazsodnosti najskrajnejših konsekvenc, naj bo v službi pri kateremkoli zavodu? Vsi, ki so se zgražali nad bogoskrunstvom, naj bi šli dosledno korak dalje in uvideli, da dejanje Kvasovo in Škrljevo ne bo osamljeno, ako se bo po časopisih vedno srditejšje izpodkopaval ugled vere, katera jedino more delati človeka moralčno dobrega. Dostavljamo še, da je bil Škrl že odpuščen iz službe v knjigovoznici „Katoliškega tiskovnega društva“ in da je tudi knjigovez gosp. Breskvar Kvasu dejal, naj si poišče drugo službo. Ker je bil Škrl odpuščen in je tudi Kvas pričakoval, da ne bo dolgo pri Breskvarju ter je vedel, da bode kot nesposoben delavec težko dobil drugo službo, je skoro gotovo, da sta oba strašno dejanje učinila iz maščevanja.

Slovenski romarji v Rim so odpotovali v ponedeljek zjutraj preko Gorenjske, Trbiža in Pontafija. Na raznih krajih so jih sprejeli z zvonjenjem in pokanjem topičev. Vseh slovenskih romarjev pride pred sv. očeta 867. Adresa z podpisami slovenskih delavcev, katero sv. očetu odda delavska deputacija ima 8000 podpisov slov. delavcev. Slovo iz Ljubljane je bilo veličastno. Nad 1000 Ljubljančanov je burno pozdravljalo odhajajoči vlak. V torek 24. aprila so romarji imeli slavnost v Loreti. Že tu so vsi občudovali lepo petje 45 slovenskih pevcev in pevk. V sredo 24. t. m. so naši romarji prišli v večno mesto, trudni sicer, a navdušeni in vsi zdravi. Drugi dan v četrtek so obiskali „Camposanto“, ki je pod pokroviteljstvom našega cesarja Mogočno je ondi zadonela „Bog ohrani, Bog obvari!“ Potem so v dolgem, lepo razvrščenem sprevodu imeli veličasten vhod v cerkev sv. Petra. Pevci in pevke so zapeli papeževo himno. Poklekli so okolu groba sv. Petra in knezoškof Anton Bonaventura Jeglič, ki vodi romanje, je imel tu navdušen govor. „Zopet smo Slovenci zbrani ob grobu sv. Petra“, dejal je knezoškof, „in tu obljubimo, da bomo zvesti ostali veri katoliški! Naj hruje okoli nas vihar, čolnič sv. Petra se ne potopi.“ In iz stotin romarskih grl se je začul klic: „Ne bodo nas premagali“. Krasno so zapeli potem Slovenci pete litanije. Mnogošina Rimljanov se je čudila slovenskemu petju. Čule so se trditve, da so Slovenci nalašč najeli tako mogočen izvežban zbor in ga drago plačali, da bi se z njim postavljali. „Bravi“, „bravi“ so Rimljani klicali pevcem in „Cantate ancora!“ („Še jedenkrat zapoje!“) odmevalo je od vseh strani. Slovenci so nato ginjeni zapeli zahvalno pesem. Potovanje se vrši v vzornem redu. „Narod“ grozno skrbi, koliko bodo romarji zapravili „brez koristi“. Malovrh naj se potolaži. Romarji so z vsem dobro preskrbljeni in potujejo na svoje stroške, ne pa na mestne, kakor ljubljanski obč. očetje. „Banketirajo“ tudi za svoj in ne za obč. denar, nazaj pa tudi ne pridejo na „državne stroške“. Sicer naj se pa „Narodovci“ raje brigajo za neplačane račune ljubljanskih „frakarjev“.

Vesela slovenska zmaga. Pri volitvah v okrajni zastop marnberški na Štajarskem so pred nekaj dnevi prvokrat zmagale slovenske občine. To je pač tem bolj vesela vest, ker je Marnberg ob nemško-slovenski meji, in se je že mislilo, da je ondi Slovenstvo izgubljeno. Da temu ni tako, imata velike zasluge gg. notar Kocbek in župnik Žmavc. Slovenci so ondi zmagali, ker so proti nemškemu trgovcem ustanovili v Marnbergu veliko konsumno društvo z dvema filijalkama: na Muti in v Ribnici. Slovencem v marnberškem okraju: Slava!

Osebnosti. Za častnega občana je izvolila občina Horjul župnika Petra Bohinjca v znak hvaležnosti njegovega neumornega delovanja za občino in v odgovor na „Narodove“ napade, občina Brezje pri Rajhenburgu pa je podelila častno občanstvo drž. poslancu Žičkarju. — Novo mašo bode pel 3. maja v Puebli v Ameriki g. Ignacij Burger, rodom Ribničan.

Prvo mesto duhovnega pastirovanja tega slovenskega rojaka bode v mestu Denver v Colorado, severna Amerika. — Prezentiran je na župnijo Zasip g. Ignacij Fertin, župnik v Fužinah na Gorenjskem. — Premeščen je g. J. Čemažar, kapelan v Selcih, v Radovljico. — Umrli je v Št. Petru pri Mariboru bivši slovenski deželni poslanec in mnogoletni ondodni župan Jan. Flucher. Bil je rodom Nemeč, a je uvidel krivice, ki se gode Slovincem, ter je v političnem boju stal na slovenski strani. — Odvetniški izpit je napravil dr. Al. Kokalj, koncipijent pri dr. Storu.

„Narodovega“ varovanca Jožef Vebra iz Cerknice orožniki ne iščejo več, ker se je sam naznanil na Žabjeku, ko je imel prazen želodec.

Komedijo z „deputacijami“, ki naj iz slovenskih štajarskih občin protestujejo proti abstinenci slovenskih poslancev štajarski Nemci nadaljujejo. Te dni so zopet poslali v Gradec v imenu Slov. Goric protestirat „slovenske“ može z naslednjimi imeni: Purgaj, Hornig, Weinperl, Rotter, Jager, Gierlinger, Pircha. Pametnemu zadosti!

Vseslovenska županska zveza. „Narod“ pravi, da bode ta Hribarjeva zveza, kakor znano, pripravljena za parado liberalizmu, imela o bin koštnih praznikih občni zbor. Dokazali smo, da bode zveza brez koristi. Župani, pozor pred to zvezo!

Uzorno nemško gospodarstvo. Okrajni zastop v Arnožu ter odbor okrajne posojilnice, ki je s tem zastopom v zvezi, je vlada razpustila. Dogodile so se velike nerednosti pri posojilnici.

Bolgari na Slovenskem. V ponedeljek je prišlo v Ljubljano 30 bolgarskih učiteljskih pripravnikov iz Küstendila pod vodstvom svojih učiteljev. V Ljubljani so si ogledali muzej in šole. Župan Hribar jih je pri Lloydju pogostil na mestne stroške. Iz Ljubljane so odpotovali v Bosno.

Šolstvo v Šiški bodo razširili šolo. Iz sedanje trirazrednice bode postala štirirazrednica. Komisijski ogled se bode vršil 3. maja. — V Ljubljani se ustanovi baje že s prihodnjim šolskim letom III. mestna deška ljudska šola in dobi svoje prostore na Vrtači, kjer je sedaj nastanjena slovenska dekliška osemrazrednica, ki se preseli v novo poslopje pri sv. Jakobu.

Berolinci v Ljubljani. Danes bode gostoval v „Tonhalle“ berolinski filharmonični orkester. „Narod“ priporoča narodno-napredni inteligenci udeležbo z inserati! „Edinost“ pravi k temu prusaškemu gostovanju v Ljubljani: „Nehote se vzbujajo človeku neprijetni spomini na znane dogodke v Celju in zadnji čas v Celovcu. No, narodno napredna inteligenca bode Prusake šla osebno častit v „Tonhalle“, ker ji komandira „Narod“.

Županom v Trziču je bil izvoljen veleindustrijalec g. K. Mally, g. Jul. Goeken pa I. in Lud. Bartolotti II. svetovalcem.

Požar je napravil veliko škodo H. Gutniku v Bevkah pri Vrhniki, ko je dne 20. t. m. uničil mu gospodarska poslopja in je bilo zgorelo 7 prašičev. Tuti speči pastir 15letni J. Petkovšek je našel strašno smrt v ognju.

Koroški deželni zbor je sklenil, da se na deželi prične šolsko leto z veliko nočjo.

Ljubljanske novice. Kapelica v novem poslopiju c. kr. višje gimnazije v Ljubljani bode zgubila novo slabo sliko Alojzija Šubica, predstavljajočo sv. Alojzija, in bode po naročilu g. prof. Ivana Svetine dobila novo sliko, katero je naslikal g. Ivan Grohar. — Požarna bramba ljubljanska je dobila svojo godbo 24 mož. — Otvoritev družega mestnega otroškega vrtca bode 1. maja v Cerkvenih ulicah št. 21.

Shod slovenskih časnikarjev, ki bi se bil moral letos vršiti v Zagrebu, je hrvatski ban prepovedal. Morda se bode sestanek vršil v Ljubljani, bolj gotovo pa v Spletu.

Gasilnim društvom je deželni odbor kranjski dal podpore 20 420 kron.

Drobne novice. 70letnica cesarjeva se bode praznovala tiho. — Na grobu svojega očeta se je v Žalcu pri Celju ustrelil infanterist 87. pešpolka I. Vrečar, član spoštovane rodovine. — K občinskim volitvam v Celovcu je prišlo v III.

prišli niti za las naprej. Volilna pravica tudi nikjer noče postati splošna, da si se je nekaj doseglo, toda ne po praznovanju prvega maja. Socijalni demokratje bodo tudi letos „strigli po svoji navadi svoje ovčice“ in to je tudi ves vspanje prvega maja!

Pretepeni socijalni demokratje. V nedeljo so v Waltendorfu v bližini Gradca socijalno demokratski voditelji sklicali shod delavcev opeke. Delavci, mej katerimi je bilo precej Lahov, so prišli in soc. demokratske voditelje strahovito pretepli. Lahi so končno socijalno demokratske osrečitelje vrgli na cesto.

Kdo je prijatelj omike in ljudstva? Moderno frazarstvo liberalizma in socijalne demokracije si je pomagalo do življenja z lažjo, češ da krščanstvo ovira vsak napredek in da je sovražno posebno nižjemu ljudstvu. Te fraze slišimo redno iz ust soc. demokratov in „naprednjakov.“ Ako je pa to tudi res, o tem ne premisli nihče. Nevede marsikdo pritrjuje tej misli. Poglejmo nekoliko okolu sebe, kako je stvarjo! Pred krščanstvom se je človeški rod delil v dva dela: v proste in sužne ljudi. Prosti ljudje so bili navadno meščani in velikaši, sužnji pa oni, ki so morali opravljati težka dela in niso imeli zato nobenih pravic, niti osebne plače. Kultura Rimljanov in Grkov je bila na visoki stopinji, in vendar je velik del človeštva tičal v zaničevanju in živalskem poniževanju. Sužnji so morali opravljati najtežja dela brez ugovora. Pri tem so jih gospodarji in pazniki mučili na vse mogoče načine. Gospodar je imel pravico, s sužnjem storiti, kar je hotel, sužnjik pa ni imel pravice do pritožbe. Tako se je često zgodilo, da so nedolžne ljudi za zabavo metali divjim zverinam, da so jih za malenkostne pregreške metali v ribnike, in vendar je stal tedaj svet na visoki stopinji omike. Rimski in grški modroslovci in zakonodajci so še danes uzor učenjastva, kar je dokaz tedanje prosvetljenosti. To nas pač uči, da izobrazba sama brez ljubezni do Boga, in po njem do vseh ljudij, ljudstvu ne koristi. Krščanstvo, ki si je stare nazore spopolnilo z ljubeznijo do Boga in bližnjega, je s tem postavilo jez sužnosti in jo odpravilo povsodi, kjer je dobilo tal. Tudi dandanes ravno katoliški misijonarji v divjih krajih najbolj delujejo za odpravo suženjstva. Izobrazujejo mladino in uče odrasle ljudi potrebnega znanja v delu, uče jih rokodelstva in obdelovati polje. Povsod, kjer dobi tal krščanska misel, prične se redno življenje in socijalne razmere dotičnih ljudij se popolno spremenijo. Dokaz, da krščanstvo ni nasprotno napredku in kulturi, so nam zavodi, katere je ustanovila katoliška cerkev. Najznamenitejše univerze današnjega časa imajo svoj pričetek v krščanstvu. Veda se je ohranila človeštvu v samostanih in še dandanes prihaja iz samostanskih zidov marsikako delo, na koje gleda učeni svet z občudovanjem. Kar se tiče sovražstva kat. cerkve do nižjega ljudstva, nam pričajo bolnišnice, v katerih streže bolnikom na tisoče in tisoče redovnic in redovnikov, ki žrtvujejo vse posvetno veselje bližnjemu. Priča so nam sirotišnice, ki po vsem svetu vzgojujejo in oskrbujejo na milijone otrok, za katere bi se sicer nihče ne brigal. Kje se more v tem pogledu meriti liberalizem ali soc. demokracija s krščanstvom? Pač, moderni liberalizem se je spomnil tudi nižjega ljudstva. Po liberalnem gospodarskem redu propalo je milijone samostojnih eksistenc v proletarijat. Mala obrt se uničuje, delavec se za vsako plačo uslužuje, trpi nad seboj vsak bič, samo da živetari. Ako se hoče delavec otresti prehudega jarma in si nekoliko pomagati, je — lump v očeh liberalcev. Pisec teh vrstic je ob času premogarskega štrajka v neki ljubljanski napredni prodajalnici slišal sledeče besede: „Kaj vse hočejo ti lumpje, sedaj hočejo na dan 1 gld. 50 kr. in pa osem ur dela; kam pa pridemo?“ Tako sodijo ljudje liberalnega mišljenja o delavcih, ki se bore za svoje pošteno življenje! Liberalno časopisje vedno zabavlja proti krščanstvu, brez katerega bi postali ljudje zopet dvoje vrste: prosti in sužnji. Tudi mej delavci je nekaj takih, ki jim vgaja libera-

lizem, ker zabavlja duhovstvu. Ti reveži ne vidijo, da so lastni grobokopi. Ako toraj hočemo, da na svetu ostane za nižje ljudstvo svoboda in pravica, ako hočemo, da se bode ljudstvo naobraževalo v plemenitosti srca, ne pa samo v vedah brez plemenitosti, potem delajmo z vsemi močmi za krščansko idejo, ki je edino prava in edina zmožna osrečiti ljudi, ako se je oprimejo z resnostjo.

Mizarski učenec dobi takoj nameščenje pri mizarskem mojstru z obširnimi delokrogom na Jesenicah. Več pove „Delavsko tajništvo“, „Katoliški Dom“, Ljubljana.

Poslano.*)

„Narod“ hoče kovati kapital s tem, da je bil bogoskrunež Kvas v službi pri „katoliško-narodnem prvaku Breskvarju“, ki ima svojo delavnico v šenklavškem farovžu. „Narod“ hoče torej s tem, da je bil Kvas, katerega sem poznal le kot slabega delavca, ker so mi razna njegova junaštva v knjigovoznici prikriji, slučajno pri meni v službi, vreči slabo luč na moj obrt. Kdo izmej delodajalcev more za vsak slučaj biti za svoje delavce odgovoren, in kdo delodajalcev more nositi odgovornost za vsa početja uslužbencev, kadar je iz delavnice odsoten?

Imel sem Kvasa v službi radi poštenih njegovih starišev, dejal sem mu pa, naj si isti poišče drugo službo, ker ga za nobeno samostojno delo nisem mogel rabiti, kakor ga ni mogel rabiti „narodni“ knjigovez Bonač, pri katerem se je Kvas izučil in imel po izučanju 3 gld. plače na teden, od katerih mu je pa Bonač še odtegnil donesek za bolniško blagajno, kar se pri meni ne zgodi nobenemu delavcu. Kvasa sem že jedenkrat odpustil, a so me tudi njegovi stariši preprosili, naj se ga usmilim. Vedel sem, da Kvas ni krščanski socijalec, a radi tega ga nisem spodil, ker kot mojster napram delavcem nočem biti strankarski.

Iz kakega nagiba je Kvas dejanje izvršil, izvedel sem pri policijskem svetniku g. Podgoršku, ki mi je dejal: „To je socijalno-demokratska šola.“ Napad „Narodov“ na krščanske socijalce in mojo osebo se torej ne strinja posebno s časnikarsko poštenostjo.

Z ozirom na včerajšnji popravek županovega namestnika Vončine v „Slovencu“, da mi polic. svet Podgoršek ni označil Kvasovega dejanja za „socijalnodemokratsko šolo“, izjavljam, da je moja trditev istinita, in sem jo pod prisego pripravljen potrditi. Še ko sem bil drugič pri g. Podgoršku sem mu dejal, da ima popolnoma prav s svojo trditvijo in on ni dejal, da bi se jaz kaj motil v njegovem izrazu. Pri svoji trditvi ostanem v popolnem obsegu.

Gosp. Bonaču pa s tem, da sem ga tudi v „Slovencu“ klical za pričo, da je bil Kvas slab delavec, nisem ničesar očital. Lepo tedaj ni, da tudi „narodni“ knjigovez Bonač hoče napram

*) Za to „Poslano“ je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor določa zakon

meni stvar strankarski izrabiti. G. Bonač trdi, da je bil Kvas v njegovi delavnici lepega vedenja. Kako bi torej jaz mogel vedeti, da je Kvas tolik nesramnež? Pri meni se poleg tega težje nadzoruje delavce, ker imam dve delavnici. V moji glavni delavnici pred škofijo, kjer delam jaz, Kvasa že nad jedno leto ni bilo in je prišel samo vsako soboto poplačilo. Vsekakor pa bi bil strogo nadzoroval Kvasa in naj bi zgubil s tem tudi precej časa, ko bi mi bil g. Bonač kolegijalno povedal, da je moral v svoji delavnici opetovano svariti svoje delavce, ki so bili v družbi s Kvasom: „Ne kolnite Mater Božjo!“ in da je vedel, da je Kvas ob zadnjem prihodu cesarja storil anarhistične izbruhe, radi česar ga je bil odpustil, ter ga potem zopet vzel v službo, najbrž tudi na prošnjo njegovih starišev. Da mi g. Bonač oponaša moj lahek „zaslužek“ je pač izbruh njegove znane kolegijalnosti, ki je knjigoveško obrt že tako hotela umazati, da jo je že hotel stalno uvesti v prisilno delavnico in s katero tako konkurira, da mu celo „Pratiko“ pomagajo vezati ljudje, ki se knjigoveškega obrta niti učili niso. Da mora biti njegov zaslužek pač lažji, je dokaz to, da ima, kakor mu očita strokovni list „Einigkeit“, sedem učencev pri petih pomočnikih, dočim moram jaz plačevati 7 pomočnikov in mi pomagata samo dva vajenca. Kako je pa s plačo pri tem „narodnem (!)“ mojstru, pa vedo knjigoveški pomočniki najbolj sami. — Gosp. Bonač, ne hodite na pepel, da si ne opečete nog v žerjavici!!

Fran Breskvar,

knjigoveški mojster v Ljubljani,
Pred škofijo št. 6.

Domača umetnost! Domača umetnost!

Podobarski in pozlatarski ateljé

Andrej Rovšek

v Ljubljani Kolodvorske ulice št 22
v hiši gospé Wessner-jeve

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izvrševanje vsakovrstnih, strogo po umetnostnih načelih izgotovljenih lesenih oltarjev v raznih slogih, kipov in svetniških soh od kamena, marmorja, gipsa ali lesa itd.

10 (8) Priznalno pismo:

Blagorodni gospod! Altar presv. Trojice, katerega ste naredili za tukajšnje župno cerkev, je pravi umotvor ter kaže, ne samo v celoti, temveč tudi v svojih posameznih delih lepo pravilnost, solidnost in trpežnost. Na opazovalca napravlja izvanredno prijeten utis in hvali svojega mojstra. Vsled tega Vam izrekam svojo popolno zadovoljnost in zahvalo ter si štejem v dolžnost, da Vas svojim sobratom kar najtopleje priporočam za podobno delo.

Z odličnim spoštovanjem Vam udani

Martin Poljak,
župnik

Ajdovec, 20. okt. 1899.

Národna trgovina z delikatesami

s pivom, raznimi vini itd.

se je otvorila pretečeno soboto
na Dvorskem trgu št. 3, pod „Národno kavarno“.

Oprava in slikarije izvedene so v secesionistiškem slogu.

Za dobra in vedno sveža jedila ter pijače se bode vestno skrbelo.

— Cene zmerne. —

Za mnogobrojen obisk se priporoča z zagotovitvijo točne in realne potrebe

18 (1-1) z odličnim spoštovanjem

Fran Krapež.